

Kainuun maakunta -kuntayhtymä on pyytänyt 20.6.2011 (Dnro 968/09) Ylä-Vieksin kyläyhdistys ry:ltä lausuntoa Kainuun maakuntahallituksen 22.6.2011 - 2.9.2011 väliseksi ajaksi nähtävälle asettamasta 'Kainuun 1. vaihemaakuntakaavan' ("vaihekaava") luonnoksesta ja siihen liittyvästä valmisteluaineistosta. Yhdistys antaa pyynnön johdosta tämän lausunnon.

Riittävät tutkimukset ja selvitykset

Vaihekaavan luonnoksesta ja siihen liittyvästä valmisteluaineistosta ei ilmene, että luonnos perustuisi maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:ssä tarkoitettuihin riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin muun muassa seuraavien kahden olennaisen merkittävän asiakokonaisuuden osalta:

1) Vaihtoehtoisten alueidenkäyttöratkaisujen vertailu ja vaihtoehdon VE1 valinta vaihekaavassa käsiteltäväksi ratkaisuksi.

Vaihekaavan valmistelussa tulee sen osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan vertailla kolmea vaihtoehtoista alueidenkäyttöratkaisua (VE1, VE2 ja VE0). Vaihekaavan luonnoksesta ja siihen liittyvästä valmisteluaineistosta eivät ilmene perustelut, joilla vaihekaavan luonnoksessa ratkaisuna esitetty vaihtoehto VE1 on vaihtoehdoista valittu. Yhdistys toteaa, etteivät perustelut ilmene myöskään valinnan suorittaneen Kainuun maakuntahallituksen 9.11.2009 tekemästä kyseisestä päätöksestä.

Kuntayhtymä on esittänyt 19.10.2009 Pohjois-Suomen Sotilasläänin Esikunnalle lausuntopyyntönsä useista muistakin vaihekaavan valmistelussa esille tulleista vaihtoehdoista. Esikunnan 3.11.2009 antaman lausunnon ei voida katsoa perustuvan minkään siinä käsitellyn vaihtoehdon osalta riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Tämä ei ilmene vaihekaavan luonnoksesta ja siihen liittyvästä valmisteluaineistosta. Niistäkään ei riittävien tutkimusten ja selvitysten suorittaminen asiassa ilmene.

Sito Oy, Espoo, on suorittanut vaihekaavan luonnosvaiheen vaikutusten arvioinnin ja esittänyt tulokset 15.10.2009 tilaajalle luovutetussa raportissa. Siinä ei ole esitetty maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettua, valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa edellytettyä, vaihekaavan OAS:n ja kyseisen konsulttisopimuksen toimeksiannon mukaista eikä muutenkaan asian- ja tarkoituksenmukaista alueidenkäyttöratkaisujen vertailua. Vertailua on tosiasiallisesti tehty vain kahden vaihtoehdon välillä (VE1 ja VE2). Näitä seikkoja ei vaihekaavan luonnoksessa ja siihen liittyvässä valmisteluaineistossa ole tuotu esille.

Sito Oy:n raportissa ei ole esitetty siinä vertailtujenkaan vaihtoehtojen osalta riittäviin ja todennettavissa oleviin seikkoihin perustuvaa eräiden olennaisten vaikutusten arviointia. Tämä koskee muun muassa meluvaikutuksia ja taloudellisia vaikutuksia. Näistä ei riittäviä tietoja ilmene myöskään vaihekaavan luonnoksesta ja siihen liittyvästä valmisteluaineistosta.

Vaihekaavan luonnos ei selvästikään perustu riittäviin vaihtoehtoja koskeviin vertailuihin, tutkimuksiin ja selvityksiin. Yhdistyksen lausunnossa ei pidetä tarkoituksen- eikä asianmukaisena arvioida tässä esitettyä enempää vaihtoehtojen vertailuun liittyviä seikkoja eikä niiden suhdetta vaihekaavan luonnokseen.

2) Natura-arvioinnit

Kainuun maakunta -kuntayhtymän ja Sito Oy:n välisen edellä viitatuksi konsulttisopimuksen mukaan konsultin tuli suorittaa LSL 65.1 §:n mukainen Natura-arvioinnin tarveharkinta muun muassa seitsemää Vuosangassa ja sen lähiympäristössä sijaitsevaa Natura 2000 -aluetta koskien.

Sito Oy:n raportissa on esitetty toimeksiannon mukainen Natura-arvioinnin tarveharkinta. Sen mukaan Natura-arviointi olisi suoritettava kyseisille seitsemälle Natura 2000 -alueelle, mikäli Vuosangan laajentaminen valittaisiin vaihekaavan alueidenkäyttöratkaisuksi. Sito Oy:tä ja sen projektipäällikkö Sakari Grönlundia on pidettävä Natura-arvioinnin tarveharkinnan johtavina asiantuntijoina, toisin kuin vaihekaavaa valmistelevaa Kainuun maakunta -kuntayhtymän omaa henkilökuntaa.

Edellä mainittu Sito Oy:n raportissa esitetty johtopäätös on edellyttänyt yksiselitteisesti, että kaikki seitsemän Natura-arviointia olisi tullut tehdä ja vaihekaavan vaihtoehdon VE1 suunnittelu keskeyttää vähintään arviointityön ajaksi. Näin on edelleen.

Kainuun maakunta -kuntayhtymä ja Kainuun maakuntahallitus eivät nähtävästi ole hyväksyneet Sito Oy:n raportissa esitettyä Natura-arviointien suorittamiseen velvoittavaa johtopäätöstä. Vaihekaavan luonnoksessa ja siihen liittyvässä valmisteluaineistossa ei Sito Oy:n raportissa esitettyyn Natura-arvioinnin tarveharkintaan eikä myöskään tarveharkintaa koskevaan keskeiseen konsulttisopimuksen toimeksiannon osaan edes viitata. Luonnonsuojelulain 65.1 §:n vastaisena pidettävä Sito Oy:n raportissa esitetyn johtopäätöksen huomiotta ja noudattamatta jättäminen ilmenee siitäkin, että vaihekaavan valmistelussa kevättalvella 2010 solmitun uuden konsulttisopimuksen mukaan FCG Consulting Group Oy, Kuopio, sai toimeksiannon Natura-arvioinnin tarveharkinnan suorittamiseksi Pellinkankaan Natura 2000 -alueelle. Se on yksi Sito Oy:n raportissa esitetyn johtopäätöksen mukaan arviointia edellyttävistä alueista.

FCG:n tekemässä 27.4.2011 päivätyssä raportissa on esitetty, että Pellinkankaalle ei olisi tarpeen tehdä Natura-arviointia. Natura-arviointi on kuitenkin aina suoritettava, mikäli jäisi epäselvyyttä sen suorittamisvelvollisuudesta. Natura-arvioinnin suorittamiskynnys Pellinkankaan osalta ylittyy muun muassa siitä syystä, että FCG:n raportissa esitetty johtopäätös on ristiriidassa Sito Oy:n raportissa esitetyn johtopäätöksen kanssa. Tämä olisi FCG:n tullut havaita ja sen raportissa esittää. Kuntayhtymän olisi tullut tuoda ristiriita vaihekaavan luonnoksessa ja siihen liittyvässä valmisteluaineistossa selvästi esille.

Kuuden muun alueen osalta on vaihekaavan kaavaselostuksen luonnoksessa esitetty nähtävästi kuntayhtymän omana työnään suorittamat Natura-arviointien "tarveharkinnat". Ne eivät selvästikään perustu riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin eikä niissä ole objektiivisten seikkojen perusteella, seikat mainiten, poissuljettu luonnonsuojelulain 65.1 §:ssä tarkoitettujen heikentävien vaikutusten aiheutumista. Nämä "tarveharkinnat" ovat ristiriidassa Sito Oy:n raportissa esitetyn edellä mainitun johtopäätöksen kanssa. Tämäkään ei vaihekaavan kaavaselostuksen luonnoksesta ja siihen liittyvästä valmisteluaineistosta ilmene.

Muun muassa edellä esitettyjen seikkojen johdosta ei Yhdistyksen lausunnossa pidetä tarkoituksen- eikä asianmukaisena arvioida tässä esitettyä enempää vaihekaavan kaavaselostuksen luonnoksessa esitettyjä Natura-arviointien tarveharkintoja eikä edellä esille tuotujen ristiriitojen ja muiden asiaan liittyvien seikkojen vaikutusta vaihekaavan luonnokseen.

Yhdistyksen pyrkimys riittävien tietojen saamiseksi

Yhdistys on pyrkinyt osallistumaan vaihekaavan valmisteluun muun muassa saadakseen selvitystä ja selvityksiin tarvittavia tietoja edempänä esille tuoduista ja lisäksi useista esille tuomattomista puutteista ja muista vaihekaavan valmistelussa huomioon otettavista seikoista. Yhdistys on tuonut näitä seikkoja Kainuun maakunta -kuntayhtymän ja Kainuun maakuntahallituksen tietoon useissa yhteyksissä ja pyrkinyt saamaan niihin selvitystä niin kuntayhtymältä, maakuntahallitukselta kuin muilta viranomaisilta. Yhdistys on joutunut turvautumaan tarpeellisten tietojen saamiseksi myös kanteluihin, jollaisia on tätä lausuntoa annettaessa vireillä kolme. Lisäksi useat kyseisistä puutteista ovat olennainen peruste hallinto-oikeuksissa vireillä olevissa asioissa, joissa Yhdistys on valittajana.

Ylä-Vieksin kyläyhdistys ry vaatii, että edellä esille tuodut vaihekaavan luonnokseen ja valmisteluun liittyvät puutteellisuudet viipymättä korjataan ja että yhdistys saa kaikki Kainuun maakunta -kuntayhtymältä pyytämänsä asianmukaiset tiedot, jotta yhdistys voisi osallistua vaihekaavan valmisteluun laissa tarkoitetulla tavalla.

Ylä-Vieksillä 1.9.2011

Ystävällisin terveisin,

Ylä-Vieksin Kyläyhdistys ry

Eeva Kyllönen
puheenjohtaja

Timo Niskanen
varapuheenjohtaja

Pekka Pääkkönen
hallituksen jäsen

Ylä-Vieksin kyläyhdistys ry
Niemenkyläntie 165
88730 Ylä-Vieksi
kylayhdistys@vieksi.fi
www.vieksi.fi